

Kuva: Juhani Ollikainen

Konemestari Ennio Laulainen Warkaus VII:n konehuoneessa.

Työpaikka laivassa

Ennio Laulainen (s. 1927), Enska, syntyi Leppävirralla. Isä oli 'kipparina' 12-miehissä Gutzeitin nippukonelaivassa, jossa Enniokin aloitti työuransa laivapoikana 14-vuotiaana. Talvet hän työskenteli Savonlinnassa Gutzeitin Laitaatsillan kone- ja kattilakorjaamolla.

Elämää laivalla

-Laiva työpaikkana asetti omat erityisvaatimukset työntekijöille. Isoissa hinaajissa oli emäntä ja 7-8 miestä. Emäntä osti kuukauden ruokatarvikkeet kerralla, ja kustannukset jaettiin tasan kaikkien ruokailijoiden kesken. Jokaisella miehellä oli omat leivät, voit ja lisukkeet. Emäntä keitti lämpimän ruoan ja kahvit. Työaikakalake ei ollut. Työtä tehtiin vuorokaudessa 12 tuntia, 6:n tunnin jaksoissa. Vapaapäiviä ei ollut. Laiva kulki yöstä päivää lähtöpaikasta määränpäähen. Työntekijä joko sopeutui tähän työrytmiin tai joutui jättämään tehtävänsä. Jokaisella oli omat määrättyt työt vastuullisesti hoidettavanaan, eivätkä niihin toiset puuttuneet. Laivoissa vallitsi miehistön keskuudessa hyvä henki, joka olikin välttämätöntä. Kun työtä oli, niin elämä tuntui turvalliselta, muistelee Ennio Laulainen.

-Varkaudessa A. Ahlström Oy:n konepajan rannassa oli laiturit Pirtinniemenessä. Se oli aikoinaan yleisessä käytössä. Konepajatuotannon kasvaessa ja kuljetustarpeen lisääntyessä konepaja tarvitsi laiturin omaan käyttöönsä. Toisella puolella Pirtinniemeä oli ns. valtionlaituri. Siinä vieraat laivat purkivat lastinsa ja uusi kuorma lastattiin. Koivistoisen kauppa oli Pirtinvirran rannalla, lähellä laituria, joten siitä oli laivamiesten ja muidenkin nopeaa ja helppoa suorittaa välttämättömät ostokset. Tuohon aikaan toimi säännöllinen matkustajalaivaliikenne välillä Kuopio – Varkaus – Savonlinna. Laivoina olivat Leppävirta I tai II. Se laiva pysähtyi myös valtionlaiturissa. Paitsi matkustajia, niin rannalla liikkui muitakin ihmisiä 'laivan passuussa'. Samaan laiturin tulivat veneillään myös ympäristön maataloista ihmiset

kauppalaan ostoksille ja myymään tuotteitaan niitä tilanneille ja 'tinkiläisille', siis vakituksille ostajille, sekä muillekin tuotteiden tarvitsijoille. Eräs kalastaja Pitkäsaaresta kävi kalakauppaa lähes päivittäin silloisen PO-SA-Ran rantalaiturilla, kertoo Ennio Laulainen.

Uuteen työpaikkaan ja Varkauteen

Keväällä 1950 Ennio Laulainen halusi vaihtaa työpaikkaa. Isä oli neuvonut häntä, että kun menee kysymään töitä, niin ensimmäiseksi ei pidä palkkaa kysellä. Jos työt tekee tunnollisesti ja hyvin, niin kyllä ne sen mukaan palkankin maksavat, oli isä opastanut. Uusi työpaikka löytyi A.Ahlström Oy:ltä. Saman vuoden juhannuksena Ennio Laulainen avoitiin, ja syksyllä pariskunta muutti Varkauteen.

Ennio Laulainen seilasi uudessa työpaikassaan kuutena kesänä Ursula-nimisessä hinajassa Varkaus – Joensuu väliä. Laiva veti perässään tukkilauttoja. Ursulasta Laulainen on tehnyt itselleen tarkan ja kauniin puisen pienoismallin.

Pirtinniemen telakalla rakennettiin sotakorvauslaivoja kiireiseen tahtiin. Talvet Ennio Laulainen oli rakentamassa laivoja konepajalla ja kesäisin hän myös koeajoi niitä. Laivat piti sitten viedä Lappeenrantaan. Näillä matkoilla A. Ahlströmin v. 1913 Pirtinniemen telakalla rakennettu höyrylaiva Warkaus VII tuli tutuksi. Konemestarin paperitkin tuli vuosien kuluessa hankituksi.

-Joskus 1950-luvun alkuvuosina piti syksyllä ennen jäiden tuloa viedä 2 laivaa Lappeenrantaan. Täällä olivat järvet jo jäätymässä. Lähtöpäivä oli 17.12. Saattajana oli Warkaus VII. Laivat saatiin perille ja takaisin pästästiin. Tulomat-kalla käytiin erään saaren rannasta hakemassa koteihin joulukuuset, kertoilee Ennio Laulainen.

-Kun sotakorvauslaivojen valmistus oli saatu päätökseen, järjestettiin konepajalaisille suuret juhlat Kämärin urheilukentällä. Komeissa juhlapuheissa kerrottiin kaiken olevan nyt hyvin. Niin varmaan olikin. Työt telakalla kuitenkin vähenivät,

ja n. 20 miestä sai etsiä töitä muualta, kertoo Ennio Laulainen.

Työnkuva laajenee

Vuonna 1960 Ennio Laulainen siirtyi A. Ahlströmin metsäosastolle, jossa hän toimi työnjohtajana. Työ oli monipuolista. Kahtena kesänä esim. nostettiin 'hukkutukkeja' Huru-lahdesta. Laivaan oli kiinnitetty ponttooni, jolle oli sijoitettu 'Hulu-Jussi', nosturi, jolla hukkutukit vedestä nostettiin. Puut kuljetettiin vaneritukkiparastolle, jossa ne lajiteltiin. Kaikki nostettu puu joutui hyötykäyttöön.

Koskettavin muisto työajalta?

-Oli pimeä syysyö. Yht'akkiä järvellä nousi äkkimyrsky. Laivan perässä oli suuri tukkinippulautta, joka ei saanut hajota. Tällaisia tapauksia varten kapteenit olivat varautuneet etsimällä suojaista rantautumispaikkoja. Erästä tällaista suojapaikkaa kohti mekin suunnistimme. Matka rantaan oli vaikea. Sekä laivan kone että miehet hakkasivat viimeisiään, kun lopulta rannan suojaan pääsimme. Laiva kiinnitettiin rannan petäjiin. Kun sitten rannalta katsoessani näin, että savu tuprusi 'korsteenista' ja totesin laivan selvinneen koettelemuksesta, niin mielen täytti rauha: Kaikki olivat turvassa, niin miehet, laiva kuin niputkin.

Työuran päätyttyä

Ennio Laulainen jäi eläkkeelle v. 1986. Warkaus VII kunnostettiin risteilyaluukseksi, joka toimi A.Ahlström Oy:n edustuslaivana ja ajoi myös tilausristeilyjä. Samoissa tehtävissä se jatkoi, kun omistaja vaihtui Foster Wheeleriksi. Ennio Laulaiselle on tästä laivasta tullut eläkepäivien keuhkoharrastus. Alusta on huollettava ja kunnostettava, sekä risteilyt ajettava. Näitä tehtäviä hoitavat laivan kapteeni Pekka Torvinen ja konemestari Ennio Laulainen. Tarvittaessa risteilyllä on mukana myös emäntä. Tämäkin keskustelutuokio käytiin Warkaus VII:lla.

Sirpa Ollikainen

Lähdön ja tulemisen paikat elämän näyttämön kulisseina

Kuluvana vuonna Euroopan rakennusperintöpäiviä vietetään Suomessa teemalla Lähdön ja saapumisen paikat. Kuten arvata saattaa, näillä tarkoitetaan linja-auto- ja rautatieasemia, satamia, lentokenttiä ja muita vastaavia.

Euroopan rakennusperintöpäiviä on maassamme järjestetty 1990-luvun alkupuolelta lähtien vuosittain eri teemoilla, jotka ovat kohdistuneet monipuolisesti hyvinkin erilaisiin rakennusperinnön ilmenemismuotoihin.

Päätavoitteena näillä päivillä on kiinnittää ihmisten huomiota jokapäiväiseen rakennusperintöön sekä saada ihmiset kiinnostumaan ja ottamaan vastuuta rakennusperinnön tulevaisuudesta.

Toimintatapana on avata tavallisesti suljettuja ovia ja näin tarjota ihmisille mahdollisuus saada lisätietoa ja elämyksiä rakennusperinnön taustoista ja vaiheista.

Kuluvan vuoden teema Lähdön ja saapumisen paikat voi aluksi tuntua aneemiselta jopa tylsältä, jos asiaa tarkastelee maallikon silmin ainoastaan kylminä rakennuksina. Lihaa alkaa tulla laiden päälle heti, kun pysähtyy ajattelemaan näihin rakennuksiin liittyviä ihmiskohtaloita. Jokainen meistä lähtee jostakin ja tulee jonkin lukemattomia kertoja elämänsä aikana, ja varsin usein nuo paikat ovat juuri edellä mainittuja liikenteen toimintapaiteita.

Lähdön ja tulemisen paikat ovat normaalisti osa arjen rutiiniympäristöä, mutta poikkeustilanteissa ne saavat suuren draaman tai tragedian näyttämön osan. Viimeksi mainitut ovat lähes poikkeuksetta liittyneet erilaisiin kriiseihin, etenkin sotiin. Tätä kautta vuoden teema saa äkkiä maailmanlaajuisen luonteen ja sisällön.

Tähän ilmiöön törmää helposti vaikkapa elokuvissa ja musiikissa,

joissa lähdön ja saapumisen paikat ovat toimineet sekä fyysisenä ympäristönä että henkisenä symbolina eron tuskasta ja jälleennäkemisen riemusta.

Lähdön ja saapumisen paikat ovat tätä taustaa vasten todellisia elämän suuren draaman näyttämön kulisseja.

Valtakunnallisia kotiseutupäiviä vietettiin Varkaudessa 1997 teemalla Keski-Savo – kanava maailmalle. Teemalla haluttiin tuoda esille vesiliikenteen merkitys alueen ja erityisesti Varkauden kehitykselle. Teemaa konkretisoitiin siten, että mm. päivien avajaiset järjestettiin Taipaleen kanavalla, joka oli monien muiden kanavien tapaan ihmisten tärkeä lähdön ja saapumisen paikka laivaliikenteen kulta-aikoina.

Tästä syystä onkin ilahduttavaa, että Euroopan rakennusperintöpäivien maakunnallinen päätapahtuma järjestetään Varkaudessa Taipaleen kanavalla 9. syyskuuta. Toivotan tilaisuudelle mitä parhaita menestystä. Tätä tilaisuutta taustoittaa erityisesti se, että samana viikonloppuna vietetään Lappenrannassa Saimaan kanavan 150-vuotisjuhla ja Euroopan rakennusperintöpäivien valtakunnallista päätapahtumaa.

Jättäessäni ensi vuodenvaihteessa työni Suomen Kotiseutuliitossa haluan kiittää Varkaus-Seuraa ja sen johtoa monivuotisesta antoisasta ja haasteellisesta yhteistyöstä. Samoin esitän kiitokseni kaupunginjohtaja Matti Reijoselle, jonka kanssa alku meinasi olla hieman takkuista mutta sitten syvä yhteisymmärrys löytyi varsin menestyksellisellä tavalla.

Juhani Railo
järjestösihteeri,
Suomen Kotiseutuliitto

Varkautelaisille esitellään ja myydään saunatuotteita kuukauden ajan tehtaalla!

Warkop

Warkop Oy
Nikkarintie 6, 78870 Varkaus
Puh. (017) 556 1161